

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ՝
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐ
Ռ. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

« 22 » 04 2021թ.

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 0079-21

Ձեռնարկողը՝

«ՀԵՐՈՒՀՈՒՇ» ՍՊԸ

քաղաք Վանաձոր, Գործարանային 1

Գործունեությունը՝

**Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «Հյուսիսային»
տեղամասի 2021-2022թթ. երկրաբանական
ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի
վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ
Լոռու մարզ**

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Գ. Գևորգյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 6 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 0079-21

<< 22 >> 04 2021թ.

Լոռու մարզի Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «Հյուսիսային» տեղամասի 2021-2022թթ. երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտ

Ձեռնարկող՝

«ՇԵՐՈՒՆՈՒՇ» ՍՊԸ

Փաստաթղթի տեսակը՝

Երկրաբանական ուսումնասիրության
նախնական գնահատման հայտ
«Գ» կատեգորիա

Գտնվելու վայրը՝

Լոռու մարզ, Լոռի-Բերդ համայնքի
վարչական տարածք

Նախնական գնահատման հայտով նախատեսվում է Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «ՇՈՒՍԻՍԱՅԻՆ» տեղամասում իրականացնել օգտակար հանածոյի երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքներ: Երկրաբանահետախուզական աշխատանքները կատարվելու են «ՇԵՐՈՒՆՈՒՇ» ՍՊԸ-ի ֆինանսական միջոցներով:

Նախատեսվող գործունեությունը՝ համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 6-րդ մասի 2-րդ կետի «ա» ենթակետի հանդիսանում է «Գ» կատեգորիայի գործունեության տեսակ:

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների նպատակն է պարզել տեղամասի վերին շերտի խիստ ճեղքավորված, մասամբ քայքայված գաբրո-սիենիտների պիտանելիությունը շինարարական խճի ու ավազի արտադրության, իսկ ստորին շերտի թարմ գաբրո-սիենիտներինը բլոկների՝ 8267-95 ՀՍ ԳՈՍ-ի, 8736-95 ՀՍ ԳՈՍ-ի և 9479-2011 ԳՈՍ-ի տեխնիկական պահանջներին համապատասխան վերջնաարտադրանքների արտադրությունը:

Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «Հյուսիսային» տեղամասը գտնվում է Լոռու մարզի Լոռի-Բերդ համայնքի վարչական տարածքում և տեղակայված է Կողես գյուղից 1.5կմ հյուսիս, Երևան քաղաքից 200կմ, իսկ Թբիլիսի քաղաքից 110կմ հեռավորության վրա, որոնց հետ կապված է ասֆալտապատ մայրուղիով:

Դեպի հանքավայր տանող ճանապարհը գրունտային է 1.5կմ երկարությամբ, որը կապում է Ստեփանավան-Ալավերդի ավտոճանապարհի հետ: Ստեփանավանը հանքավայրից՝ 20կմ հարավ-արևմուտքում է: Մոտակա երկաթգիծը՝ Թումանյան կայանը, գտնվում է հանքավայրի հարավ-արևմուտքում 20-22կմ հեռավորության վրա: Տեղամասը զբաղեցնում է 1.59հա մակերեսով տարածք:

Հանքավայրի տարածքը գեոմորֆոլոգիական տեսակետից ընդգրկում է Վիրահայոց լեռնաշղթայի հարավային լեռնաբազուկները և Լավարի արևմտյան սարավանջերը:

Նկարագրվող հանքավայրի շրջանի երկրաբանական կառուցվածքի համալիր հետազոտությունները սկսվել են դեռ խորհրդային շրջանում:

Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ» տեղամասի օգտակար հանածոյի շտոկանման մարմինը ունի ոչ մեծ չափեր և համարվում է Կողեսի հանքավայրի հյուսիսային շարունակությունը:

Տեղամասում ինտրուզիվ մարմինը հիմնականում ներկայացված է գաբրո-սիենիտային կազմի ապարներով, որոնք մերձմակերևույթային մասում բավականին փոփոխված են՝ ի հաշիվ ինտրուզիվ զանգվածի հրաբխածին-նստվածքային հաստվածքում ներդրման արդյունքում հիբրիդիացիայի և մետասոմատոզի: Մերձկոնտակտային ապարները հիդրոթերմալ փոփոխված են, լվացահանված և բաց գույնով գունավորված:

Գործունեության տեղամասի համար ընտրվելու է համապատասխան խտությամբ հետախուզական ցանց՝ համաձայն շինարարական ավագի, խճի և երեսապատման քարի հանքավայրերի նկատմամբ պաշարների դասակարգման կիրառման հրահանգի ցուցումների:

Տեղամասի օգտակար հանածոն ներկայացված է մերձմակերևույթային, անկանոն տեղադրմամբ ինտրուզիվ մարմին:

Տարածքի ռելիեֆը լեռնային-բլրային է, բնութագրվում է խիստ կտրտվածությամբ և լանջերի դիրքադրության փոփոխությամբ, որտեղ գերակշռում են հարավային դիրքադրության լանջերը՝ նոսր բուսականությամբ արոտավայրային տարածք ու դուրս է բերված գյուղատնտեսական շրջանառությունից:

«ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ» տեղամասի տարածքը տեղակայված է 1470-1530մ բացարձակ բարձրությունների վրա:

Ուսումնասիրվող տարածքը եզրագծվում է հետևյալ կոորդինատներով՝ ARM WGS -84 համակարգով.

	X	Y
1.	4540987	8461116
2.	4541162	8461122
3.	4541162	8461190
4.	4541014	8461241

Շրջանի կլիման մեղմ է, երբեմն խոնավ, քամիները մեղմ են, ձմռանը մեծ քանակությամբ ձյան տեղումներ են գրանցվում:

Տարեկան մթնոլորտային տեղումների միջին քանակը կազմում է 680-700մմ, իսկ տարեկան միջին ջերմաստիճանը տատանվում է +14-ից մինչև -15°C:

Լոռու-Բերդ համայնքի տարածքում չկան մեծ գետեր ու լճեր: Համայնքի հարավային մասով հոսում է Դեբեդի վտակ Ձորագետը, որը սկիզբ է առնում Ջավախքի լեռնաշղթայից՝ հոսելով Լոռվա հրաբխային սարավանդով, առաջացնում է խոր կանիոն:

Հանքավայրի տարածաշրջանում առավելապես շատ են հանդիպում տիպիկ միդեյար կարբոնատային սևահողերը, դաշտի արևմտյան մասերում՝ սևահողեր կրագերծված և կարբոնատազուրկ, իսկ հյուսիսային մասերում՝ մարգագետնասևահողային կոպճային հողեր, ինչպես նաև մարգագետնատափաստանային սևահողանման խճաքարեր: Հանքավայրի բարձրադիր վայրերում հանդիպում են լեռնամարգագետնային թույլ խճային խորքային չհագեցված հողեր:

Սևահողերին բնորոշ է կնձկահատիկային ստրուկտուրան, վերին շերտերի բարձր հումուսայնությունը: Նրանք ունեն փոքր ծավալային կշիռ, բարձր ծակոտկենություն և խոնավակայունություն:

Նախատեսվող գործունեության համար հայցվող տարածքի հողերը գյուղատնտեսական նշանակության արոտավայրեր են:

Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրում հողաբուսական բերի շերտը բացակայում է: Այն իրենից ներկայացնում է էյլովիալ-դեյլովիալ ավազակավեր բազմաթիվ տարբեր հրաբխային ապարների բեկորներով (պորֆիրիտներ, ավազաքարեր, գաբրո-սիենիտներ), որոնց հզորությունը հասնում է մինչև 1.0մ:

Հանքավայրի տեղամասն անտառազուրկ է:

Հանքավայրի և մերձակա տարածքներում առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված կենդանական և բուսական աշխարհի ներկայացուցիչները բացակայում են: Տեղամասի տարածքում կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների բներ, բնադրավայրեր չեն դիտարկվել:

Գաբրո-սիենիտները նախատեսվում է ուսումնասիրել որպես երեսապատման և շինարարական խճի ու ավազի ստացման հումք: Նմուշարկումն իրականացվելու է հորատանցքերի հորատահանուկից և փորձնական բացահանքից:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները կարճատև են, ծրագրավորվող աշխատանքները՝ փոքրածավալ:

Հորատանցքերը նախատեսվում է հորատել օգտակար հանածոյի մարմնի գաբրո-սիենիտների ինտրուզիվ մարմինը մինչև 1480մ բարձրության նիշ ունեցող հորիզոնը և նմուշարկման համար: Աշխատանքները կիրականացվեն սյունակային հորատման ուղղածիզ հորատանցքերի հորատման միջոցով:

Հորատումը կկատարվի կարծր համաձուլվածքայի թագիկներով 112մմ և 93մմ տրամագծերով, ՍԿԲ-4 մակնիշի ինքնագնաց հորատման հաստոցով:

Նախատեսվում է հորատել թվով 4 հորատանցք, մեկ հատ 58մ, մեկ հատ 40մ, երկու հատ 10մ խորությամբ, ընդամենը 118 գծ.մ ծավալով: Բոլոր հորատանցքերը կենթարկվեն հանուկային նմուշարկման:

Օգտակար հանածոյի ֆիզիկամեխանիկական հատկությունները որոշելու նպատակով նախատեսվում է.

- հորատահունուկի նմուշարկումը (սեկցիայի երկարությունը մինչև 5մ) իրականացնել անընդհատ տիրույթներով՝ 15 նմուշ,

- մենաքարի նմուշ բացահանքից՝ 1 հատ (20x20x20սմ),

- քիմիական կազմը որոշելու նպատակով՝ 2 նմուշ,

- քարաբանական կազմի ուսումնասիրություն՝ 2 նմուշ,

- համախառը նմուշ՝ 1 նմուշ 200կգ զանգվածով: Ընդամենը 21 նմուշ:

Նախատեսվում են նաև ռադիոմետրիկ ուսումնասիրություններ՝ օգտակար հանածոյի ռադիոգիոն-հիգիենիկ հատկությունների ուսումնասիրման նպատակով:

Նախագծով նախատեսվում է հետախուզվելիք տեղամասում կատարել ստուգիչ ռադիոմետրիական ուսումնասիրություններ՝ պարբերաբար 20 օրը մեկ իրականացնելով ռադիոմետրիկ էտալոնացման ու զգայունության ստուգում:

Լաբորատոր ուսումնասիրությունները կկատարվեն համապատասխան մասնագիտացված լաբորատորիայում:

Լեռնային զանգվածից պիտանի բլոկների ելքի տոկոսի որոշման նպատակով նախատեսվում է մեկ փորձնական բացահանքի անցում 10x5x3մ չափերով՝ 50մ խորությամբ:

150մ³ ծավալով, որից 50մ³ էլյուվիալ-դելյուվիալ առաջացումներ ու փուշտա և 100մ³ չհողմահարված թարմ ապարներ: Վերջիններից կկատարվի փորձնական հանույթ պիտանի բլոկների ելքի որոշմամբ: Փորձնական հանույթը կկատարվի էքսկավատորով:

Լեռնային զանգվածից պիտանի բլոկների ելքի տոկոսի որոշման նպատակով նախատեսվում է մեկ փորձնական բացահանքի անցում 10x5x3մ չափերով՝ 50մ² մակերեսով, 150մ³ ծավալով, որից 50մ³ էլյուվիալ-դելյուվիալ առաջացումներ ու փուշտա և 100մ³ չհողմահարված թարմ ապարներ: Վերջիններից կկատարվի փորձնական հանույթ պիտանի բլոկների ելքի որոշմամբ: Փորձնական հանույթը կկատարվի էքսկավատորով:

Հորատման ժամանակ կօգտագործվեն գոյություն ունեցող ճանապարհները: Նախատեսվում է 4 հորատման հարթակների հարթեցում մեխանիկական եղանակով՝ 4-րդ կարգի ապարներում: Այս աշխատանքների ծավալները ստորաբաժանվում են՝ 4 հորատման հարթակ: Մեկ հորատման հարթակի մակերեսը կկազմի 40մ²: Ընդհանուր մակերեսը կկազմի՝ $40 \times 4 = 160մ^2$: Վերականգնման ենթակա հողաշերտի ծավալը կկազմի. $160 \times 0.2 = 32մ^3$: Ճանապարհների նորոգում և կառուցում չի նախատեսվում, քանի որ տեղամասում առկա են մոտեցման ճանապարհները:

Հողի վերին շերտի /շերտի հզորությունը կազմում է 10-20սմ/ պահպանության նպատակով նախատեսվում է հորատահարթակների կառուցման ժամանակ հողի շերտը, ամբողջ հզորությամբ /0.2մ/, հանել, պահեստավորել հորատահարթակի հարևանությամբ, իսկ աշխատանքների ավարտից հետո, լանդշաֆտի վերականգնման նպատակով, հետ փռել:

Ռեկուլտիվացիայի ենթակա հողերի ծավալը հաշվարկվում է հորատահարթակների և փորձնական բացահանքի մակերեսներից: Հողաբուսական շերտը վերականգնվում է 0.2մ շերտով: Վերականգնման ենթակա փորվածքների ընդհանուր մակերեսը կազմում է $4 \times 40 + 50 = 210մ^2$: Վերականգնման ամբողջ ծավալը կկազմի. $210մ^2 \times 0.2մ = 42մ^3$: Վերականգնումը կատարվելու է ձեռքով III-րդ կարգի գրունտներով: Ռեկուլտիվացիայի գումարը կկազմի. $42մ^3 \times 2500$ դրամ = 105 հազ. դրամ

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքների ընթացքում ժամանակավորապես օգտագործումից դուրս եկած հողերի ընդհանուր մակերեսը կկազմի. հորատման հարթակներ՝ $4 \times 40 + 50 = 210մ^2$: Ընդամենը 210մ² կամ 0.021 հա: Հողօգտագործման համար վնասի փոխհատուցման գումարը համայնքներին կկազմի. 0.021 հա $\times$ 2500 դրամ = 52.5 հազ. դրամ:

«Հերուիուշ» ՍՊ ընկերության կողմից երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ընթացքում աննշան տեխնաժին ճնշումներ են դրսևորվելու մթնոլորտի, հողային ծածկույթի, բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև լանդշաֆտային ամբողջականության վրա:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ուսումնասիրվող տեղամասը գտնվում է համայնքի հարավային մասով հոսող՝ Դեբեդի վտակ Ձորագետ գետից 2,2կմ հեռավորության վրա ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենա, իսկ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների տեխնոլոգիայով արտահոսքեր չեն նախատեսվում:

Հողի վերին շերտի պահպանության նպատակով նախագծով նախատեսվում է հորատահարթակների կառուցման ժամանակ հանել հողի շերտը, պահեստավորել հարթակների անմիջական հարևանությամբ, իսկ աշխատանքների ավարտից հետո, լանդշաֆտի վերականգնման նպատակով, հանված հողը հետ փռել: Քանի որ աշխատանքները կիրականացվեն 4-5 օրվա ընթացքում՝ հողի հանված շերտի պահպանման լրացուցիչ միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

Լրացուցիչ տարածքներ չխախտելու նպատակով փորձնական բացահանքի անցման համար ընտրված է արդեն գոյություն ունեցող բացահանքի տարածքը:

Փոշեառաջացման օջախների ջրցանման, ինչպես նաև դաշտային աշխատանքների ընթացքում, խմելու և տեխնիկական նպատակով օգտագործվելիք ջուրը կբերվի, ջրօգտագործման համապատասխան պայմանագրերի համաձայն, Կողես գյուղի ջրամատակարարման ցանցերից:

Նախատեսվող երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների բացասական ազդեցությունը տեղամասի տարածաշրջանի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա գրեթե զրոյական է:

Բնապահպանական միջոցառումների իրականացման համար կհատկացվի 150 000 դրամ գումար:

Նախնական գնահատման հայտով նախատեսվում է մթնոլորտի, հողի և ջրային ռեսուրսների աղտոտումից, բուսական և կենդանական աշխարհի պահպանման, թափոնների կառավարման, աղմուկի մակարդակի, արտակարգ իրավիճակների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր և մոնիթորինգ:

- Տարածքում աշխատող տեխնիկական լիցքավորել մոտակա լիցքավորման կայանում, բացառելով նավթամթերքների պահեստավորում տարածքում:
- Դիզելային շարժիչների սպասարկումը կազմակերպել տեխ. սպասարկման կայաններում: Կենցաղային աղբի տեղափոխում մոտակա աղբահավաք կետեր:
- Տարածքում աշխատող տեխնիկական պարտադիր պետքե լինի սարքին վիճակում և ունենա արտաթորվող նյութերի չեզոքացուցիչ և ձայնախլացուցիչ սարքեր:
- Փոշենստեցման նպատակով փոշեառաջացման օջախի մուտքային ավտոմատացման պարհի ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին:
- Կեղտաջրերի հավաքում հորատի պ զուգարանում, որը դատարկում է հատուկ ծառայության ուժերով:
- Անվտանգության նկատառումներից ելնելով նախատեսվում է աշխատանքների իրականացման տարածքների մեկուսացում/ցանկապատում:
- Բուսական աշխարհի պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ. N781 որոշման դրույթները:

Պատճառաբանական եզրահանգումներ

Նախնական գնահատման հայտի փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, Լոռու մարզպետարանն ու այլ գերատեսչություններ:

Փորձաքննության ընթացքում նախագիծը շրջակա միջավայրի նախարարության դիտողություններով ու առաջարկություններով լրամշակվել է:

Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Լոռի-Բերդ համայնքի Կողես բնակավայրում իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հանրությունը հավանություն են տվել նախագծի իրականացմանը:

Փորձաքննական պահանջներ

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է.

- պարբերաբար իրականացնել հողի, օդի, կենսաբազմազանության մոնիթորինգ և արդյունքները ներառել մոնիթորինգի պլանում,
- խստագույնս հետևել նախնական գնահատման հայտում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումների իրականացմանը, իսկ դրանց չբավարարման դեպքում նախատեսել լրացուցիչ միջոցառումներ՝ ապահովելով բնապահպանական բոլոր նորմերը,
- հայտում ներառել ազդեցությունների հետ կապված առողջապահական գործոնների վերլուծությունը, մասնավորապես՝ սանիտարապաշտպանիչ գոտու և աշխատողների կենցաղային պայմանների վերաբերյալ տվյալները,
- նախատեսված երկրաբանահետախուզական աշխատանքներն իրականացնել ըստ ներկայացված ժամանակացույցի,
- անվտանգության նկատառումներից ելնելով՝ աշխատանքների իրականացման տեղամասը ցանկապատել:

Համաձայն ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի N 438 որոշման 43-րդ կետի «Հիմնարկները, իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից պարտավոր են դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ հայտնել լիազորված մարմնին»:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀԵՐՈՒՀՈՒՇ» ՍՊ ընկերության կողմից նախատեսվող Լոռու մարզի Կողեսի գաբրո-սիենիտների հանքավայրի «Հյուսիսային» տեղամասի 2021-2022թթ. երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտի վերաբերալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Մասնագետներ՝

Մ. Ավետիսյան

Հ. Հակոբյան

